

Жазони ижро этиш муассасаларида даволаш-профильактик ёрдамни кўрсатиш хизматининг жазони ўташ учун келтирилган маҳкумларни жазони ижро этиш муассасаларига келгандан бошлаб ўтказиладиган даволаш-профильактик тадбирларнинг амалга ошириш тартиби ҳамда зарурийлиги

Юсупов Шоҳзодбек
Шоназар ўғли

Ўзбекистон Республикаси ИИВ ҳузуридаги 1 минтақавий ҳудуд 14 сон Жазони ижро этиш колонияси Тезкор-қидирув бўлими тезкор вакили катта лейтенант

Анотация: Жазони ижро этиш муассасаларида даволаш-профильактик ёрдамни кўрсатиш хизматининг жазони ўташ учун келтирилган маҳкумларнинг жазони ижро этиш муассасаларига келгандан қунидан бошлаб ўтказиладиган даволаш-профильактик тадбирларнинг амалга ошириш тартиби ҳамда колония маъмурияти томонидан қилинадиган ишларнинг қандай тартибда ташкиллаштирилиши ва амалга оширилиши ҳодимлар томонидан белгиланган қонун ва буйруқ талабларининг қанчалик менъёрда амалга оширилиши ҳақида маълумотлар жамаланган ҳисобланади.

Калит сўзлар: Тиббий кўрик, тиббий-санитария таъминот, даволаш-профильактик ёрдам кўрсатиш бўлими, маҳкумнинг жисмоний ҳолати, ёрдамга муҳтож маҳкумлар, интизомий бўлим, ихтисослашган касалхона, бирламчи текширув, станцианар текширув, диспансер кўриги, алкогализм, гиёхвандлик, захарвандлик, в.б.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят-ижроия кодексининг 87-моддасига мувофиқ озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахсларнинг тиббий-санитария таъминоти Республика бюджети ҳисобидан амалга оширилади ва соғлиғи муҳофаза этиш колония тиббиёт бўлими барча ҳодимларининг умумий назорати асосида таъминланади.

Тергов ҳибсхоналари ва Жазони ижро этиш муассасаларда сақланаётган шахсларда ҳар қандай вақт ва шароитларда ҳам турли кўринишдаги тиббий ва бошқа тажриба ва синовлар ўтказиш қатъиян тақиқланади.

Жазони ижро этиш муассасаларда сақланаётган шахсларга шахснинг тиббий ёрдамга муҳтожлиги ҳақидаги мурожаати ёки бошқа шахсларнинг мурожаатлари, шунингдек назоратчи ёки муассаса ходимининг шахсга тиббий ёрдам кўрсатилиши зарурлиги ҳақидаги хабарига асосан тез тиббий ёрдам кўрсатилиши шарт ва лозим ҳисобланади. Бунда ЖИЭМ раҳбари ёки бошқа масъул ходимлар тиббий ёрдамга муҳтож шахснинг олдида тиббиёт ходимларининг зудлик билан киришини таъминлаши керак бўлим тиббиёт ходими томонидан қилиниши лозим бўлган барча кўринишдаги тиббий хизматлар амалга оширилади.

Жазони ижро этиш муассасаларнинг тиббиёт ходимларига даволаш-профильактика ишларига алоқадор бўлмаган ишларни юклаш, шунингдек бошқа тадбирларга жалб қилиш тақиқланади. Агарда шунга ўхшаш ҳолатлар кўзга тўтиладиган бўлса ҳизмат юзасидан текширув ишлари амалга оширилиб керакли маъсул мансабдор шахслар интизомий жазоларга ҳамда жиноят аломатлари мавжуд бўлса жиноий жавобгарликка сабаб бўлади.

ЖИЭКга келтирилган маҳкумларни тиббий кўриқдан ўтказиш тартиби ва шартлари:

➤ барча маҳкумларни мавжуд шифокорлар (терапевт, стоматолог, дерматовенеролог, психиатр, инфекционист, фтизиатр ва бошқа) томонидан мавжуд касалликларни аниқлаш, жисмоний ҳолатига баҳо бериш ва меҳнатга вақтинча лаёқатсизлигини аниқлаш мақсадида бирламчи тиббий кўриқдан ўтказилади.

➤ маҳкумларни тиббий кўриқдан ўтказиш жазони ижро этиш муассасасига қабул қилиш чоғида, жазони ўташ пайтида вақти-вақти билан, бироқ олти ойда камида бир мартаба, шунингдек мурожаатларга асосан ўтказилади;

➤ маҳкумлар жазони ижро этиш муассасасига қабул қилинган пайтдан эътиборан **ўн беш кун ичида** суҳбат ўтказилади ҳамда жазони ижро этиш муассасасининг карантин хоналарида тиббий кўриқдан ва санитария – гигиена тадбирларидан ўтади.

маҳкум жорий мавсумда флюорография (рентген) текширувидан ўтказилмаган тақдирда флюорография (рентген) текширувидан ўтказилиши шарт.

Тиббий текширувдан ўтказиш **махфийлик шартлари асосида** амалга оширилади.

Маҳкумларга тиббий ёрдам кўрсатишда:

Маҳкумга тиббий ёрдам кўрсатиш зарур бўлганда назоратчи томонидан даволаш-профильактика ёрдамани кўрсатиш бўлимига олиб борилади.

Тиббий ёрдам даволаш-профильактика ёрдамани кўрсатиш бўлими навбатчи шифокори томонидан кўрсатилади. Кўрсатилган тиббий ёрдам тўғрисидаги маълумот маҳкумнинг амбулатор тиббий картасига қайд этилади.

Шошилич ёрдамга мухтож беморлар ҳақида даволаш-профильактика ёрдамани кўрсатиш бўлимига туркум бошлиғи ёки назоратчи хабар қилади ва навбатчи шифокор томонидан зарур тиббий ёрдам кўрсатилади.

Маҳкумлар интизомий бўлимларга, камера типигадаги хоналарга, карцерга ёки бир кишилик камераларга жойлаштирилишидан аввал тиббий кўриқдан ўтказилиб, кўрсатиб ўтилган жойларда сақланиши мумкин ёки мумкин эмаслиги тўғрисида маълумотнома тузилади.

Маҳкумларни профильактик тиббий кўриқдан ўтказиш

Колония даволаш-профильактик ёрдам кўрсатиш бўлими тиббиёт ходимлари томонидан амалга оширилади. Зарур ҳолларда Ички ишлар вазирлиги жазони ижро этиш бош бошқармаси (бундан буён матнда ИИВ ЖИЭД деб юритилади) даволаш-профильактика ёрдамани ташкиллаштириш бўлими,

ихтисослашган касалхона ёки ички ишлар бошқармасининг тиббиёт бўлимларидан зарур бўлган мутахассисларни жалб этган ҳолда ўтказилади. Профилактик тиббий кўрикка ҳудудий соғлиқни сақлаш тизимидаги мутахассис шифокорлар ҳам жалб этилиши мумкин.

Профилактик тиббий кўрик давомида амалга оширилиши лозим бўлган тадбирлар:

- антропометрия (бўй, тана вазни ўлчанади);
- аёлларни гинекологик кўриқдан ўтказиш ва цитологик текшириш учун суртма олиш (тиббий кўрсатма бўлганда);
- тери-таносил касалликларига текшириш;
- эшитув ва кўриш ҳолатини текшириш;
- умумий қон таҳлилини ўтказиш;
- умумий сийдик таҳлилини ўтказиш;
- ЭКГ текширувидан ўтказиш;
- кўкрак қафасини флюорография (рентген) текшируви **ҳар олти ойда** бир марта;
- шифокор терапевт, психиатр, стоматолог кўригидан ўтказиш ва лозим топилганда бошқа мутахассис шифокорлар кўригидан ўтказилади.

Шифокор ёки ўрта тиббиёт ходимининг ёлғиз ўзи турма, махсус тартибдаги ЖИЭМ камераларига ва интизомий бўлинма камераларига назоратчисиз кириши тақиқланади.

Маҳкумлар ЖИЭКдан чиқарилаётганида ёки бошқа муассасага кўчирилаётганда якуний тиббий кўриқдан ўтказилади. Маҳкум беморлар, руҳий касаллар, ҳомиладор аёллар ва боласи бор аёллар тиббиёт ходими кузатувида кўчирилади.

Аёлларга тиббий ёрдам кўрсатишнинг ўзига хос томонлари

ЖИЭКда сақланаётган ҳомиладор аёллар туғиш учун муассаса жойлашган ҳудудий давлат соғлиқни сақлаш тизими туғруқхоналарига жойлаштирилади.

Барча ҳомиладор аёллар диспансер кузатувида бўлади. Акушерлик патологияси ва экстрагенитал касалликлари бор бўлган аёллар алоҳида “хавфли” гуруҳга ажратилади.

Ҳомиладор аёл бирламчи кўриқдан ўтаётган пайтда:

- ҳаёти ва касаллик тарихи маълумотлари тўпланади, ички секреция безлари фаолияти, ҳайз кўриш, унинг кечиши ва аввалги ҳомиладорлиги, туғиш ва уларни кечиши ҳақида маълумотлар йиғилади;
- ультратовуш текширувлари ўтказилади, вазни ва артериал қон босими ўлчанади;
- лаборатория текширувлари (қоннинг умумий таҳлили, сийдикнинг умумий таҳлили, Вассерман текшируви ҳомиладорликнинг биринчи ва иккинчи даврида ўтказилади, қон гуруҳи, резуснинг қайси гуруҳга мансублиги, ОИВ инфекциясига текширувлар) ўтказилади;
- шифокор терапевт ва стоматолог кўриги ўтказилади.

Акушерлик анамнези оғир кечган бўлса, ҳомиладор аёллар токсоплазмозга текширилади ва умумий ҳолатига кўра мутахассис шифокорга кўрсатилади.

Акушер-гинеколог кўригидан ўтиш муддатлари қуйидагича белгиланади:

✓ ҳомиладорликнинг 1 – даврида – 1 ойда 1 марта;

✓ ҳомиладорликнинг 2 – даврида – 1 ойда 2 марта;

✓ ҳомиладорликнинг 32 ҳафтасида – ҳар ҳафтада;

✓ акушерлик анамнези оғир кечган ҳолларда, ҳомиладор аёл касал ҳолларда ёки шу ҳомиладорлик патологик кечаётган (стационар даволаниш зарур бўлмаган) ҳолларда неча кунда кўрик ўтказиш алоҳида ҳал қилинади, зарур бўлса керакли ҳажмда лаборатория текширувлари ўтказилади.

Ҳомиладорлик аниқланган вақтдан бошлаб аёллар энгил ишга кўчирилади ва уларда қуйидагилар ўтказилади:

✓ шахсий гигиена қоидаларига, иш ва дам олиш тартибини сақлаш ҳақида санитария-тарғибот ишлари ўтказилади;

✓ носоғлом бўлган ҳомиладор аёллар (юрак касалликлари, ҳомиладорлик токсикози ва бошқалар) билан жисмоний тарбия машғулотлари алоҳида тартибда махсус машқлар ёрдамида ўтказилади;

✓ ҳар ҳафтада бир марта туғиш учун аёлни руҳий жиҳатдан тайёрлаш машқлари ўтказилади;

✓ ҳомиладорликнинг 14–16 ҳафтасидан бошлаб “оналар мактаби” дarsi ўтказилади.

Стационар шароитда текшириш ва даволашга қуйидаги аёллар юборилади:

✓ ҳомиладорлик патологик кечган (токсикозни оғир кўринишлари, бола ташлаш хавфи бўлганда, нефропатия, преэклампсия, жинсий аъзолар йўлидан қон оққанда, ҳомила ота-онасининг қон резуси қарама-қарши бўлган ҳомиладорликда, муддатидан олдин туғиб қўйиш хавфи бўлган ва бошқа) ҳолларда;

✓ экстрагенитал касалликлар (юрак нуқсони, қон босим касаллиги, гипертериоз, диабет, анемия, лейкоз, цистит ва бошқа) қайд этилган ҳолларда;

✓ соғлом бўлган аёлларда туғиш жараёнида қийинчиликлар бўлиши мумкин бўлган ҳолларда (бачадондаги чандик, ҳомила кўндаланг ёки ёнлама жойлашганда, бачадонда бир неча ҳомила бўлганда, ҳомила она қорнида нобуд бўлганда, бачадон миомаси ва бошқалар);

✓ амбулатория шароитида ташхис қўйиш, касаллик асоратини аниқлаш имкони бўлмаган ҳолларда.

Акушерлик стационаридан чиқарилган аёлларда қайта кўрик қуйидаги муддатларда ўтказилади:

➤ 7–10 кундан кейин – 1-кўрик;

➤ 1 ойдан кейин – 2-кўрик;

➤ 2 ойдан кейин – 3-кўрик.

Биринчи кўрик пайтида акушерлик стационари маълумотлари ўрганилади, шикоятлар аниқланади, тиббий кўрсатмаларга кўра қўшимча текширувлар ўтказилади. Шахсий гигиена талабларини бажариш ҳақида суҳбатлар ўтказилади. Зарурат бўлган ҳолларда мутахассис шифокорлар томонидан маслаҳат кўриклари ўтказилади.

Иккинчи кўрик пайтида аёлнинг шикоятлари ўрганилади, тиббий кўрсатмаларга кўра лаборатор текширувлар ўтказилади.

Туғишдан кейинги даврни кечиши физиологик ҳолатда бўлса, учинчи кўриқдан сўнг аёл диспансер ҳисобидан ўчирилади. Тукқан аёлнинг соғлиги аҳолини шифокор акушер-гинеколог, туғилган чақалоқнинг аҳоли ва ўсишини шифокор педиатр кузатади.

ЖИЭМда сақланаётган барча аёллар профилактик тиббий кўриқдан ўтказилади. **Улар шифокор гинеколог томонидан ҳар йили камида бир маротаба кўрилади.** Касаллик белгилари аниқланганда шифокор қуйидагиларни ўтказади:

- ✓ касаллик тарихи йиғилади;
- ✓ беморлар умумий ва гинекологик кўриқдан ўтказилади;
- ✓ бактериологик ва цитологик текширувлар ўтказилади;
- ✓ режали равишда стационарга ётқизиладиган беморлар аввал тиббий текширувлардан ўтказилади.

Аёллардаги бор бўлган касалликни даволаш-профилактика ёрдамини кўрсатиш бўлими шароитида даволашни имкони бўлмаса, улар ўрнатилган тартибда ҳудудий давлат соғлиқни сақлаш тизимининг даволаш-профилактика муассасаларига юборилади.

Вояга етмаган маҳкумларга даволаш-профилактика ишларини ўтказишнинг ўзига хос томонлари

Барча вояга етмаган маҳкумлар ЖИЭКга келтирилганда, улар бўғма (дифтерия) касаллиги бўйича, захм касаллиги бўйича (Вассерман реакцияси), ОИВ инфекцияси, ўткир юқумли ичак ва гижжа касалликлари бор-йўқлигига текширувлардан ўтказилади. Бу текширувлар мусбат натижа берса, уларга нисбатан даволаш-профилактика ва эпидемияга қарши чоралар ўтказилади.

ЖИЭКда вояга етмаган маҳкумларни қабул қилиб олиш гуруҳи таркибига кирувчи даволаш-профилактика ёрдамини кўрсатиш бўлими бошлиғи муассасага янги келтирилган шахсларнинг саломатлиги ҳолатини ҳамда ёшини эътиборга олган ҳолда ишлаб чиқариш корхоналарида меҳнатга жалб қилиш бўйича ўз тавсияларини беради.

Бир вақтнинг ўзида руҳий профилактика ва даволанишга муҳтожлар ҳамда психолог ва тарбиячи томонидан тарбиявий-психологик таъсирга муҳтожлар аниқланади.

ЖИЭКда вояга етмаган маҳкумларга нисбатан тиббий-санитария таъминотини таъминлаш мақсадида қуйидаги тадбирлар ўтказилади:

➤ вояга етмаган маҳкумлар бир йилда икки маротаба профилактик тиббий кўриқдан ўтказилади;

➤ ИИВ ЖИЭД даволаш-профиляктика ёрдамини ташкиллаштириш бўлими томонидан ихтисослашган касалхонанинг мутахассис шифокорларини жалб этган ҳолда профилактик тиббий кўрик ташкиллаштирилади. Профилактик тиббий кўриқда отоларинголог, невропатолог, окулист, жаррох, стоматолог, психиатр, инфекционист, дерматовенеролог ва терапевт иштирок этади;

➤ профилактик тиббий кўрик давомида вояга етмаган маҳкумларга антропометрия, тиббий кўрсатмага кўра лаборатория таҳлиллари, флюорография текшируви, ультратовуш текшируви, электрокардиография, эндоскопия текширувлари ўтказилади;

➤ профилактик тиббий кўрик натижасида ихтисослаштирилган тиббий ёрдамга ҳамда кўшимча текширувларга муҳтож бўлган маҳкумлар ўрнатилган тартибда ҳудудий давлат соғлиқни сақлаш тизимининг даволаш-профиляктика муассасаларига ёки ихтисослашган касалхонага юборилиши таъминланади.

ЖИЭК даволаш-профилактик ёрдами кўрсатиш бўлими-сақланаётган шахсларга бирламчи тиббий-санитария ёрдами кўрсатиш учун мўлжалланган.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят-ижроия кодексининг **87-моддасига** мувофиқ озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахсларнинг тиббий-санитария таъминоти республика бюджети ҳисобидан амалга оширилади.

Ж и ҳ о з л а н и ш и

Беморлар стационар шароитда даволаниши учун мўлжалланган хоналар, шифокорлар хоналари, овқатланиш хонаси, ювиниш хонаси, ҳожатхона ҳамда юқумли ва руҳий ҳолати бузилган шахсларни алоҳида сақлаш учун мўлжалланган хоналар билан жиҳозланади.

ЖИЭКда сақланаётган барча вояга етмаган маҳкумлар шифокор психиатр кўригидан ўтказилади.

Алкоголизм, гиёҳвандлик ва захарвандликка йўлиққан шахсларга нисбатан тиббий йўсиндаги мажбурлов чоралари шифокор психиатр томонидан тарбиячи ва психолог билан ҳамкорликда олиб борилади.

Болалар уйи хизматини ташкиллаштириш

Болалар уйи аёллар учун мўлжалланган ЖИЭМда ташкиллаштирилади. Болалар уйи муассаса ҳудудидан ташқарида ёки маҳкумлар умумий яшаш жойидан ажратилган ҳолда жойлашади, болалар сайр қилиши ва дам олишлари учун мўлжаллаб, алоҳида жиҳозланади.

Болалар уйида болалар туғилганидан **уч ёшга тўлгунига қадар тарбияланади**. Мазкур муддат қонунда назарда тутилган ҳолларда бир йилгача узайтирилиши мумкин. Болалар уйидаги бола уч ёшга тўлганидан кейин онасининг розилиги билан унинг қариндошларига ёки ҳомийлик ва васийлик органи қарорига кўра бошқа шахсларга берилиши мумкин ёки бошқа тегишли идораларга қарашли болалар муассасаларига ўтказиладилар.

Барча чақалоқлар фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш (бундан буён матнда ФХДЁ деб юритилади) органларидан ўз вақтида рўйхатдан

ўтказилиб, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома расмийлаштирилиши шарт. Бола ўлик туғилса ёки чақалоқ туғилганидан кейинги етти кун ичида вафот этса, бундай ҳолатлар уч кун муддат ичида ФХДЁ идораларида қайд этиш рўйхатидан ўтказилиши керак. Туғилишдан олдин нобуд бўлган ҳар бир бола (ҳомила) ҳақида тегишли маълумотнома тўлдирилади.

Болалар уйи фаолиятини унинг бошлиғи-шифокор педиатр бошқаради, у болалар уйининг тиббий, тарбиявий ва бошқарув-хўжалик фаолиятига раҳбарлик қилади, амалдаги қонун ҳужжатлари асосида иш юритади. Болалар уйи жойлашган муассаса бошлиғи ва шу муассаса касалхонаси бошлиғи болалар уйи фаолиятини ташкиллаштиришга жавобгар ҳисобланади.

Болаларни профилактик эмлаш Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланган тартиблар асосида ўтказилади.

Бунинг учун қуйидаги тадбирлар ўтказилади:

- эмлаш тадбирлари йил, чорак, ойни мўлжаллаб режалаштирилади;
- эмлаш ўтказилган куни шифокор кўриги ўтказилиб, тана ҳарорати ўлчанади;
- санитария-гигиена қоидаларига, асептика қоидаларига (эмлаш ўтказадиган алоҳида хона, тиббий жиҳозларни стерилизация қилиш) амал қилиш;
- ўтказилган профилактик эмлашни ва унинг натижасида бўлган ўзгаришларни аниқ қайд этиш;
- эмлашни бошқа муддатга қолдирилиш сабабини асослаб, уни қачон ўтказиш мумкинлигини белгилаш.

Болалар уйига келтирилган барча болалар шифокор томонидан зудлик билан ва чуқур текширувдан ўтказилади. Болаларни шифокор томонидан кўриги қуйидаги муддатларда ўтказилади:

- ✓ 1 ойлик бўлгунча — ҳар кунда;
- ✓ 1 ойдан 6 ойлик бўлгунча — беш кунда бир марта;
- ✓ 6 ойдан 9 ойлик бўлгунча — ўн кунда бир марта;
- ✓ 9 ойдан 1 ёшга тўлгунча — икки ҳафтада бир марта;
- ✓ 1 ёшдан 3 ёшга тўлгунча — бир ойда бир марта.

Болаларни кўрик натижалари ва руҳий жисмоний ўсиши ҳақидаги маълумотлар боланинг ривожланиш тарихи дафтарида қайд этилади.

Нимжон ва саломатлик ҳолатида жиддий ўзгариш бўлган болалар ИИВ ва ҳудудий соғлиқни сақлаш тизимининг даволаш-профилактика муассасалари шифокор мутахассислари жалб этилиб кўрикдан ўтказилади.

Болалар уйига барча янги келган болаларда антропометрик ўлчовлар ўтказилади. **Соғлом болаларни вазнини ўлчаш қуйидаги муддатларда амалга оширилади:**

- тўрт ойлик бўлгунча қадар икки кунда бир мартаба;
- тўрт ойликдан бир ёшга тўлгунча қадар 5 кунда бир мартаба,
- бир ёшдан бир ёшга олти ойлик бўлгунча қадар 10 кунда бир мартаба,

➤ бир ёшу олти ойлигидан уч ёшга тўлгунига қадар ҳар ойда бир маротаба вазни ўлчанади.

➤ Нимжон болалар овқатланишдан олдин ва ундан кейин 3-4 ойлик бўлгунига қадар кунда бир маротаба вазни ўлчаб турилади.

Юқумли касалликлар тарқалишини олдини олиш мақсадида болалар уйига янги келган ёши икки ойдан ошган болалар 21 кун давомида карантинда бўладилар. Ёши икки ойгача бўлган болалар 3–5 кунга карантин биносида алоҳида хонага ётқизиладилар. Тез ривожланувчи оғир касалликка ва юқумли касалликларга чалинган болалар карантин биносига ётқизилмай соғлиқни сақлаш идоралари касалхоналарига жўнатиладилар ва улар касалхонага жўнатилгунга қадар тиббий изоляторда бўладилар. Болалар карантин ўтиши учун алоҳида хона ташкиллаштирилади, ундаги ўринлар сони болалар уйининг штат бўйича умумий ўринлар сонининг 10 фоизидан кам бўлмаслиги керак.

Муассаса маъмурияти эмизикли боласи бор бўлган оналарга кунига ҳар уч соат оралиғида 30 минутли муддатга боласини бориб кўриши учун шароитни яратади, икки ёки ундан ортиқ чақалоғи бўлса, бир соатдан кам бўлмаган муддат берилади. Оналар болалари олдига қатнаб туриш вақти шифокор педиатр томонидан белгиланади ва муассаса маъмурияти билан келишилади. Муассаса маъмурияти боласини кўкрак сути билан боқмайдиган оналарга ҳар куни бир соат мобайнида келиб боласини кўриши учун шароит яратади.

Болалар уйи бошлиғи маҳкума аёллардан сўров йўли билан, зарур ҳолларда уларнинг яқин қариндошларига хат ёзишиб, уларнинг болани ўз тарбияларига олиш хоҳишларини аниқлайди. Агарда қариндош-уруғлари маълум сабабларга кўра кела олмасалар, бола уларнинг турар жойига тиббиёт ходими кузатувида юборилади. Болани ўз тарбиясига қабул қилган қариндошига болани тарбияга топширилганлиги ҳақидаги далолатнома нусхаси, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома, болани ўсиши тарихи дафтаридан кўчирма тақдим этилади.

Болани қариндошлари тарбиясига олиш иложи бўлмаган ҳолларда, болалар уйи бошлиғи 2-3 ой олдиндан соғлиқни сақлаш идораларига, болани уларнинг муассасаларига ўтказиш кераклиги ҳақида хабар беради. Онанинг розилиги билан васийлик ва ҳомийлик идоралари қарори асосида бола бошқа шахсларга ҳам берилиши мумкин.

•Марказий нерв тизими органик жароҳатлари, туғма майиблик ва бошқа оғир касалликлари бор болалар умумий **турдаги болалар уйига юборилмасдан махсус турдаги болалар** уйига ёки соғлиқни сақлаш идораларининг даволаш муассасаларига юборилади.

Қариндошларига ёки болалар уйларига ўтказилаётган болалар муассаса томонидан кийим, ички кийимлар ва пойабзаллар билан таъминланади. Йўлда болаларга алоҳида жой (ўрин) олинади, ётиш жиҳозлари ва тўла сифатли овқатланиш муассаса томонидан таъминланади. Кузатиб борувчи тиббиёт ходими болани парвариши учун керакли жиҳозлар, овқатланиши учун идишлар ва дори-дармонлар билан таъминланади.

Жазо ўташдан озод бўлаётган аёлнинг боласи болалар уйида бўлса, боланинг туғилганлиги ҳақидаги гувоҳномаси ва боланинг соғлиғи ҳақида ўтказилган эмлашларни ва бола ўтказган касалликлар маълумоти ёзилган боланинг ўсиши тарихи дафтаридан кўчирмани онасига топширилади.

Маҳкума аёл жазони ўташдан озод бўлаётган вақтида боласи бетоб бўлиб, касалхонада даволанишга муҳтож бўлса, онасининг розилиги билан ҳудудий соғлиқни сақлаш тизимининг даволаш-профилактика муассасасига ўрнатилган тартибда жойлаштирилади.

Жазони ижро этиш муассасаларида сақланаётган беморларнинг диспансер назорати

Диспансеризациянинг асосий вазифаси:

- маҳкумларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш;
- саломатлигини тўлиқ ўрганиш;
- касалликларни бошланғич даврида аниқлаш;
- меҳнатга лаёқатсизликнинг олдини олиш;
- жисмоний ва руҳий ҳолати устидан шифокорлар назоратини олиб боришдан иборат.

Диспансеризация қуйидагиларни ўз ичига олади:

- ✓ маҳкумларни ҳар йили режали профилактик тиббий кўрик ва тиббий текширишлардан ўтказишни;

- ✓ касалликларни эрта аниқлаш, шунингдек мунтазам кўрик ва тиббий текширувлардан ўтказиш орқали касалликларга олиб келувчи хавфли омилларни (ортиқча тана вазни, озғинлик, артериал гипертензия ва бошқалар) аниқлаш ҳамда доимий тиббий назорат олиб боришни;

- ✓ маҳкумларнинг яшаш тарзи ва иш шароитини ўрганиш орқали уларнинг соғлиғига салбий таъсир қилувчи хавфли омилларни аниқлашни, яшаш тарзини ва иш шароитини яхшилашга йўналтирилган чора-тадбирлар ишлаб чиқишни;

- ✓ диспансер назоратига олинган маҳкумларнинг умумий ҳолатини динамик кузатиш, иш қобилиятини ва соғлиғини тиклаш учун профилактик чора-тадбирлар ҳамда амбулатор ва стационар даволанишларни ўз вақтида ўтказишни;

- ✓ тиббий ҳужжатларни ўрнатилган тартибда расмийлаштиришни;

- ✓ соғлом турмуш тарзини шакллантиришга қаратилган тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришни;

- ✓ диспансеризация самарадорлиги ва сифатини, маҳкумларнинг саломатлик ҳолатини мунтазам таҳлил қилиш ва уни такомиллаштиришга қаратилган режа ишлаб чиқиш ҳамда амалиётга татбиқ қилишни.

Диспансеризация тадбирлари икки бўлимдан ташкил топган бўлиб, соғлом контингент ва сурункали касалликлари мавжуд бўлган шахслар билан иш олиб боришдан иборат. Диспансеризациянинг асосий чора-тадбирларидан бири бу соғлом контингентни профилактик тиббий кўриқдан ўтказиш ҳамда сурункали касалликлари мавжуд шахсларга диспансер назорат кўригини ташкил этишдан иборатдир.

Фойдаланган адабиётлар !!!

1. *Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 2023 йил 30 апрель кунини ўтказилган Ўзбекистон Республикаси референдумида умумхалқ овоз бериши орқали қабул қилинган. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 01.05.2023)*
2. *Ўзбекистон Республикасининг 15 февраль 2023 йилдаги ЎРҚ-817-сон Қонуни. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 28.04.2023)*
3. *Ўзбекистон Республикасининг 23 март 2023 йилдаги ЎРҚ-825-сон Қонуни. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 28.04.2023)*
4. *Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 22 сентябрда қабул қилинган жиноят кодекси. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 28.04.2023)*
5. *Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 22 сентябрда қабул қилинган жиноят-процессуал кодекси. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 29.04.2023)*
6. *Ўзбекистон Республикасининг 1997 йил 25 апрелда қабул қилинган жиноят-ижроия кодекси. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 29.04.2023)*
7. *Ўзбекистон Республикаси Президентининг 21 октябр 2016 йилдаги ПФ-4850-сон Фармони, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 29.04.2023)*
8. *Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирининг 29 декабрь 2012 йилдаги буйруғи, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 30.04.2023)*
9. *Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги ЎРҚ-407-сон қонуни «Ички ишлар органлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 01.05.2023)*
10. *Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг 2012 йил 29 декабрдаги, 174-сонли буйруғи 4-илоvasи. “Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги озодликдан маҳрум қилиш туридаги жазони ижро этиш муассасаларининг ички тартиб қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси // www.lex.uz. (Электрон манбага мурожаат қилинган вақт 28.04.2023)*